

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
24 червня 2020 року,
Протокол № 10
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

24 червня 2020 року
М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ДЖЕРЕЛА СІМЕЙНОГО ПРАВА»
для підготовки на третьому освітньому рівні
здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	2
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	5
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 6
	4.2.	Аудиторні заняття	– 7
	4.3.	Самостійна робота здобувачів	– 8
5.	Методи навчання та контролю	–	8
6.	Схема нарахування балів	–	8
7.	Рекомендовані джерела	–	9
	7.1.	Основні джерела	– 9
	7.2.	Допоміжні джерела	– 13
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	16

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 08 Право
2.	Код і назва спеціальності	– 081 Право
3.	Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	– Джерела сімейного права
5.	Тип дисципліни	– Вибіркова
6.	Код дисципліни	– ВК 3
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– третій
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	– Доктор філософії
9.	Курс / рік навчання	– другий
10.	Семестр	– третій
11.	Обсяг вивчення дисципліни:	
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4/120
	2) денна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 20
	% від загального обсягу	– 16.67%
	лекційні заняття (годин)	– 12
	% від обсягу аудиторних годин	– 10%
	семінарські заняття (годин)	– 8
	% від обсягу аудиторних годин	– 6.67%
	самостійна робота (годин)	– 100
	% від загального обсягу тижневих годин:	– 83,33%
	аудиторних занять	–
	самостійної роботи	–
	3) заочна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 20
	% від загального обсягу	– 16.67%
	лекційні заняття (годин)	– 12
	% від обсягу аудиторних годин	– 10%
	семінарські заняття (годин)	– 8
	% від обсягу аудиторних годин	– 6.67%
	самостійна робота (годин)	– 100
	% від загального обсягу тижневих годин:	– 83,33%
	аудиторних занять	–
	самостійної роботи	–
12.	Форма семестрового контролю	– екзамен
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:	
	1) попередні дисципліни	– ОК 6. Методологія наукових досліджень у галузі права; ОК 7. Академічна доброчесність та захист права інтелектуальної власності
	2) супутні дисципліни	– ВК 1 Теоретичні засади правового регулювання цивільних відносин; ВК 15 Проблеми теорії держави і права;
	3) наступні дисципліни	– ВК 20 Медіація в юридичній практиці; ВК 23 Методика роботи з науковою інформацією
14.	Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Доктрина цивільного процесу» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-науковою програмою «Доктор філософії з права»:

РН-8 Демонструвати розуміння теоретичних основ, термінології та практики професійної діяльності в галузі права;

РН-9 Демонструвати знання та розуміння сучасних актуальних питань, історії розвитку, закономірностей, проблем та тенденцій правового регулювання суспільних відносин у різних галузях;

РН-10 Ефективно працювати з джерелами національного та міжнародного права, виявляти колізії, прогалини, інші недоліки правового регулювання;

РН-11 Тлумачити нормативно-правові акти, оцінювати судову практику та правильно застосовувати їх при вчиненні різних правових дій;

РН-12 Використовувати знання та уміння для надання кваліфікованих юридичних висновків і консультацій з правових питань у різних сферах юридичної діяльності;

РН-13 Аналізувати зміст проектів нормативно-правових актів, здійснювати їх науково-правову експертизу, надавати рекомендації щодо їх удосконалення;

РН-14 Самостійно або у групі науково-педагогічних працівників розробляти проекти нормативно-правових актів;

РН-15 Демонструвати уміння формулювання власної цілісної, логічної й обґрунтованої позиції щодо правової проблеми, відстоювати і захищати її перед підготовленою аудиторією;

РН-16 Використовувати знання та вміння для прийняття рішень в юридичній справі, формулювати правову позицію у тексті різних правових документів, у тому числі процесуальних.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:</i>
<i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату сімейного права;
1.2) знати поняття та сутність доктрини сімейного права
1.3) характеризувати взаємозв'язок доктрини та галузі сімейне право;
1.4) встановлювати зв'язок сімейного права з іншими галузями права;
<i>2. Розуміння</i> <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) Розуміти сучасні актуальні питання, історію розвитку, суспільну місію, цінності та значення сімейного права для формування ефективного механізму захисту прав особи та утвердження верховенства права у сучасному демократичному суспільстві;
2.2) розуміти закономірності, проблеми та тенденції правового регулювання суспільних відносин загалом та сімейних правовідносин зокрема
2.3) демонструвати розуміння теоретичних основ, термінології сімейного права та практики професійної діяльності в однойменній галузі права
2.4) пояснювати зміст дефініцій, основних термінів, що застосовуються в доктрині сімейного права;
2.5) пояснювати роль судової практики та статистики;

3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати системний науковий світогляд для проведення наукових досліджень
3.2) використовувати різноманітні методи сімейного права під час проведення власного наукового дослідження
3.3) вільно володіти процесуальними інструментами;
3.4) підвищувати якість та прикладний характер власних наукових досліджень у сфері права в т.ч. за рахунок правильного застосування даних судової статистики та правозастосовчої практики
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) сформулювати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
4.2) співвідносити основні категорії та поняття, що застосовуються при вивченні дисципліни;
4.3) аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють сімейні відносини;
4.4) ефективно працювати з інформацією з метою аналізу практики правозастосування
4.5) досліджувати підходи науковців до визначення предмета та метода сімейного права.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) формувати власну цілісну, логічну й обґрунтовану позицію щодо правової проблеми, її відстоювання і захисту перед підготовленою аудиторією
5.2) розширяти обсяг уявлень, концепцій, підходів щодо конкретних предметів та явищ, які входять до сфери регулювання сімейного права;
5.3) правильно обирати та комплексно застосовувати норми та інші джерела сімейного права
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) пояснювати особливості сімейних правовідносин, їх складових елементів;
6.2) робити висновок про наявність підстави для виникнення сімейного права;
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) здатність розробляти проекти нормативно-правових актів, надавати рекомендації щодо їх удосконалення з врахуванням правозастосовчої практики;
7.2) застосовувати теоретичні знання у правозастосовчій діяльності;
7.4) Підвищення якості наукових досліджень у сфері права та їхня відповідність сучасним потребам правозастосування

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-правові та методологічні засади визначення і систематизації джерел сімейного права

Поняття та сутність джерел сімейного права. Співвідношення джерел сімейного права з іншими суміжними правовими категоріями. Система та види джерел сімейного права. Синергетичний та інші методологічні підходи до дослідження джерел сімейного права.

Джерела сімейного права України періоду античності та раннього середньовіччя. Джерела сімейного права України в період пізнього середньовіччя та нового часу. Джерела сімейного права України новітнього часу. Джерела сімейного права незалежної України.

Тема 2. Історико – правове дослідження становлення та формування джерел сімейного права

Джерела сімейного права України періоду античності та раннього середньовіччя. Джерел сімейного права України періоду античності та раннього середньовіччя. Джерела сімейного права України періоду Київської держави та руських князівств, що виникли в результаті її розпаду.

Джерела сімейного права України в період пізнього середньовіччя та нового часу. Джерела сімейного права України в період входження українських земель до складу Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. Джерела сімейного права Української гетьманської держави. Джерела сімейного права України в період входження українських земель до складу Австро-Угорської імперії. Джерела сімейного права України в період входження українських земель до складу Російської імперії. Джерела сімейного права України новітнього часу.

Тема 3. Джерела сімейного права Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки, Української Держави та Радянської України

Джерела сімейного права України новітнього часу. Джерела сімейного права Української Народної Республіки. Джерела сімейного права Західноукраїнської Народної Республіки. Джерела сімейного права Української держави. Джерела сімейного права Радянської України.

Тема 4. Нормативно-правовий акт як основне джерело сімейного права, що містить державно-правові приписи

Поняття та правова природа нормативно-правових актів як джерел сімейного права. Підходи до класифікації нормативно-правових актів як джерел сімейного права. Правова характеристика закону як основного нормативно-правового акта. Правова характеристика підзаконних нормативно-правових актів. Місце та значення Конституції як основного закону у сфері сімейних правовідносин. Сімейний кодекс України в системі джерел сімейного права. Цивільний кодекс як субсидіарне джерело сімейного права.

Тема 5 Теоретико-правові та прикладні проблеми визначення інших джерел права, які містять державно-правові приписи у сімейному праві

Загальні засади регулювання сімейних відносин та інші принципи сімейного права у системі джерел сімейного права. Міжнародний договір як джерело сімейного права. Місце правових актів Європейського Союзу серед джерел сімейного права. Нормативно-правовий договір як джерело сімейного права.

Тема 6. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права у системі джерел сімейного права

Поняття та сутність звичаю як джерела сімейного права та особливості його застосування у сімейних відносинах.

Тема 7. Теоретичні та практичні проблеми застосування джерел права, які містять соціально-правові приписи у сімейному праві

Поняття та сутність звичаю як джерела сімейного права та особливості його застосування у сімейних відносинах. Релігійні норми як особливе джерело сімейного права України.

Тема 8. Договір як соціальний регулятор сімейних відносин

Міжнародний договір як джерело сімейного права України. Нормативно – правовий договір як джерело сімейного права України.

Тема 9. Теоретичні та практичні проблеми формування джерел сімейного права, які містять правові позиції

Правова доктрина як джерело сімейного права. Значення правового прецеденту у сімейному праві. Правові позиції Верховного Суду як джерело сімейного права. Судовий прецедент у системі джерел сімейного права. Юридична природа правових позицій Верховного Суду як джерело сімейного права. Судова практика у сфері сімейних відносин як джерело права. Місце адміністративного прецеденту в системі джерел сімейного права.

Тема 10. Практика Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини як джерело сімейного права

Основоположні джерела сімейного права ЄС. Практика Конституційного Суду України як джерело сімейного права України. Практика Європейського суду з прав людини як джерело сімейного права України.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Теоретико-правові та методологічні засади визначення і систематизації джерел сімейного права.	12	2	1				9	12	2	1			9
2.	Історико-правове дослідження становлення та формування джерел сімейного права	12	2	1				9	12	2	1			9
3.	Джерела сімейного права Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки, Української Держави та Радянської України	10						10	10					10

4.	Нормативно-правовий акт як основне джерело сімейного права, що містить державно-правові приписи	13	2	2			9	13	2	2			9
5.	Теоретико-правові та прикладні проблеми визначення інших джерел права, які містять державно-правові приписи у сімейному праві	12	2	1			9	12	2	1			9
6.	Загальновизнані принципи і норми міжнародного права у системі джерел сімейного права	10					10	10					10
7.	Теоретичні та практичні проблеми застосування джерел права, які містять соціально-правові приписи у сімейному праві	13	2	1			10	13	2	1			10
8.	Договір як соціальний регулятор сімейних відносин	12					12	12					12
9.	Теоретичні та практичні проблеми формування джерел сімейного права, які містять правові позиції	14	2	2			10	12	2	2			10
10.	Практика Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини як джерело сімейного права	12					12	12					12
	Всього годин:	120	12	8			100	120	12	8			100

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота здобувачів

4.3.1. Самостійна робота здобувачів денної та заочної форми навчання включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи здобувачів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма здобувачами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими здобувачами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи здобувачів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми в аудиторії або в режимі онлайн-конференції;
- 2) навчальний контент (конспекти лекцій);
- 3) презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) усне обговорення дискусійних та проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) аналіз індивідуальних завдань та результатів позааудиторного навчання;
- 4) складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування здобувачів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання робіт у формі тестування, таблиць, схем;
- 4) оприлюднення результатів індивідуальної самостійної та/або позааудиторної роботи;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену

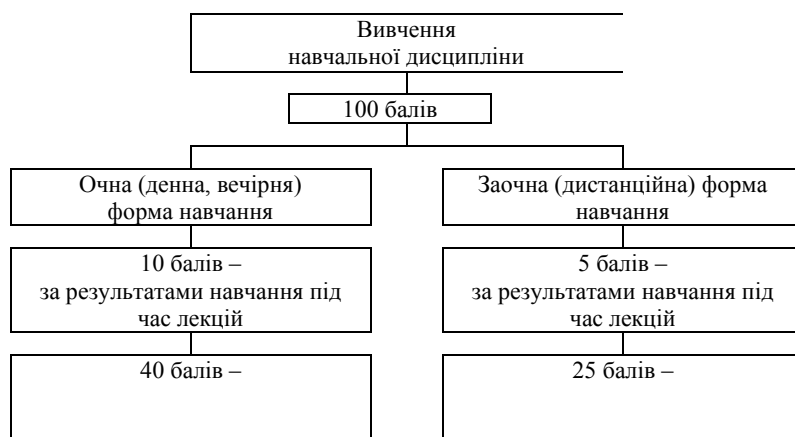
Структура білету включає три теоретичних питання.

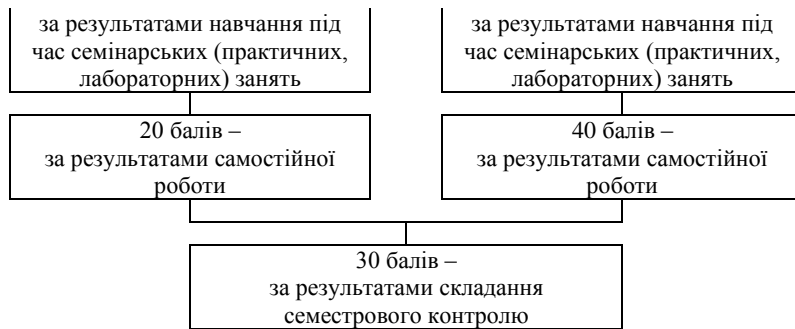
Приклад екзаменаційного білету

1. Поняття та сутність джерел сімейного права.
2. Закони та підзаконні Акти як джерела сімейного права.
3. Місце та значення Конституції як основного закону у сфері сімейних правовідносин.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нархування балів здобувачам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи здобувачем та виконання індивідуальних завдань визначаються в силлабусі та навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

В силлабусі навчальної дисципліни може бути встановлено особливості нарахування та обчислення балів, отриманих здобувачем під час лекційного, семінарського (практичного, лабораторного) заняття та за виконання індивідуальної і самостійної роботи, а також додаткових балів, з урахуванням змісту накопичувальної системи оцінювання та граничних показників визначених в п. 4.2., 4.5.2.1. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Ватрас В. А. Джерела сімейного права: проблеми теорії та практики : монографія. Хмельницький : Видавництво ТОВ «Поліграфіст-3», 2020. 824 с.
2. Ватрас В. А. Право Європейського Союзу та сімейне право України: напрями впливу. Цивільне законодавство України в контексті розвитку європейського приватного права : монографія / Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська, В. А. Ватрас [та інші] ; за заг. Ред. Ю. В. Білоусова. К. : Ред. Журн. «Право України», 2013. С. 49-91.
3. Ватрас В. А. Міжнародні договори України як джерела сімейного права: поняття, сутність, природа, види та особливості застосування. Актуальні питання правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин у контексті приведення законодавства України до європейських стандартів : монографія / М. В. Бориславська, В. А. Ватрас, С. Д. Гринько [та ін.]; за заг. Ред. С. Д. Гринько. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2016. С. 52-69.
4. Ватрас В. А. Поняття «сім'я» у сімейному праві України. Форум права. 2009. № 1. С. 83-91. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-1/09vvacpu.pdf>
5. Ватрас В. А. До питання про законодавче закріплення поняття «сім'ї». Держава і право : Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. 2009. Випуск 44. С. 327-332.
6. Ватрас В. А. Правова характеристика джерел сімейного права, які регламентують поняття «члени сім'ї» та «сім'я». Університетські наукові записки. 2009. № 4. С. 39-43.
7. Ватрас В. А. Визнання практики Європейського суду з прав людини джерелом сімейного права. Приватне право і підприємництво : збірник наукових праць. Вип. 10, 2011 р. / Редкол. : Крупчан О. Д. (гол. Ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2011. С. 185-188.
8. Ватрас В. А. Цивільні кодекси як джерела сімейного права України та Франції: порівняльно-правовий аспект. Приватне право і підприємництво : збірник наукових праць. Вип. 11, 2012 р. / Редкол. : Крупчан О. Д. (гол. Ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2012. С. 170-174.
9. Ватрас В. А. Регламент РИМ III як важливий крок у формуванні єдиного європейського сімейного права. Приватне право і підприємництво : збірник наукових праць. Вип. 12, 2013 р. / Редкол. : Крупчан О. Д. (гол. Ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2013. С. 189-193.

10. Ватрас В. А. Особливості системи джерел приватного права Європейського Союзу. Університетські наукові записки. 2013. №1 (45). С. 94-100.
11. Ватрас В. А. Проблеми та перспективи кодифікації міжнародного сімейного права України. Приватне право і підприємництво : збірник наукових праць. Вип. 13, 2014 р. / Редкол. : Крупчан О. Д. (гол. Ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2014. С. 182-186.
12. Ватрас В. А. Місце міжнародних договорів України в системі джерел сімейного права. Приватне право і підприємництво : збірник наукових праць. Вип. 14, 2015 р. / Редкол. : Крупчан О. Д. (гол. Ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2015. С. 164-168.
13. Ватрас В. А. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права як джерела публічного та приватного права. Приватне право і підприємництво : збірник наукових праць. Вип. 15, 2016 р. / Редкол. : Крупчан О. Д. (гол. Ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2016. С. 162-166.
14. Ватрас В. А. Кодифікація новітнього сімейного законодавства: історія та сучасний стан. Університетські наукові записки. 2016. №2 (58). С. 35-47.
15. Ватрас В. А. До питання про визначення поняття «джерела сімейного права» у теорії сімейного права. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2019. Випуск 57. Том 1. С. 66-70.
16. Ватрас В. А. Зміст та види джерел сімейного права, що діяло на Українських землях, що входили до складу Австро-Угорської Імперії. Актуальні проблеми правознавства. 2019. Випуск 3 (19). С. 91-97.
17. Ватрас В. А. Зміст та види джерел сімейного права, що діяло на українських землях, що входили до складу Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 3. С. 83-86. URL : http://www.pap.in.ua/3_2019/21.pdf.
18. Ватрас В. А. Правові висновки Верховного Суду щодо застосування норм сімейного права як джерела сімейного права України. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 49. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. С.109-121.
19. Ватрас В. А. До питання про договір як джерело сімейного права України та інших держав. Університетські наукові записки. 2019. № 3 (71). С. 108-119.
20. Ватрас В. А. До питання про критерії класифікації джерел сімейного права. Актуальні проблеми правознавства. 2019. № 4 (20). С. 159-163.
21. Ватрас В. А. Види та особливості джерел сімейного права українських держав, які існували з 1917 по 1991 роки. Eurasian Academic Research Journal. 2019. № 4 (34). С. 26-35.
22. Ватрас В. А. Види та особливості джерел сімейного права, що діяло на українських землях, що входили до складу Російської Імперії. Eurasian Academic Research Journal. 2019. № 5 (35). С. 21-30.
23. Ватрас В. А. К вопросу о признаках источников семейного права. Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2019. № 5. Том 2. С. 86-89.
24. Ватрас В. А. К вопросу об обычаях как источнике семейного права. Legea si Viata. 2019. Decembrie. С. 16-19.
25. Ватрас В. А. Римское гражданское право как источник семейного права, действовавшего на украинских землях периода античности и раннего средневековья. Право.Бу. 2020. № 2 (64). С. 22-27.
26. Ватрас В. А. К вопросу о месте правовой доктрины в системе источников семейного права. Legea si Viata. 2020. Februarie. С. 29-33.
27. Ватрас В. А. До питання про релігійні норми як джерела сімейного права. Visegrad Journal for Human Rights. 2020. № 3 (volume 1). С. 41-47.
28. Ватрас В. А. Рішення Конституційного Суду України по справі про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї» як джерело сімейного права. Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13-14 листопада 2009 року) : у 4-х частинах. Частина третя : Цивільне право. Сімейне право. Міжнародне приватне право. Комерційне право. Цивільний, господарський та адміністративний процес». Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2009. С. 45-47.
29. Ватрас В. А. Окремі аспекти регулювання сімейних відносин Конституцією України. Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез міжнародної наукової конференції «Дев'яти

осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 12–13 листопада 2010 року) : у 4-х частинах. Частина третя: Цивільне право. Сімейне право. Міжнародне приватне право. Комерційне право. Цивільний, господарський та адміністративний процес». Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2010. С. 38-40.

30. Ватрас В. А. Окремі питання усиновлення в практиці Європейського суду з прав людини. Пан'європейська кодифікація приватного права та її вплив на кодифікацію цивільного законодавства України (м. Хмельницький, 19 листопада 2010 року) : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу. К. : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. С. 97-100.

31. Ватрас В. А. Цивільний кодекс України як джерело сімейного права. Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної наукової конференції «Десяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 18–19 листопада 2011 року) : у 4-х частинах. Частина третя. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2011. С. 45-48.

32. Ватрас В. А. Становлення сімейного законодавства України: історичний огляд джерел права. Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної наукової «Одинадцяті юридичні читання» (м. Хмельницький, 23-24 листопада 2012 року) : у 4-х частинах. Частина третя. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2012. С. 35-37.

33. Ватрас В. А. Правова характеристика джерел сімейного права ЄС про заборону дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації. Вплив права та закону на сучасний розвиток суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 27-28 грудня 2012 р. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2012. С. 57-59.

34. Ватрас В. А. Джерела сімейно-правового регулювання застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні. Проблеми та шляхи вдосконалення правового регулювання відносин щодо застосування допоміжних репродуктивних технологій : збірник тез Круглого столу (м. Хмельницький, 15 березня 2013 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2013. С. 18-24.

35. Ватрас В. А. Французький цивільний кодекс як джерело сімейного права. Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної наукової «Дванадцяті юридичні читання» (м. Хмельницький, 8-9 листопада 2013 року) : у 4-х частинах. Частина друга. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2013. С. 19-21.

36. Ватрас В. А. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права в системі джерел сімейного права. Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної конференції «П'ятнадцяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 21-22 жовтня 2016р.) : [у 2-х частинах]. Частина перша. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2016. С. 92-94.

37. Ватрас В. А. Сімейний кодекс як основа кодифікації сімейного законодавства України. Актуальні проблеми здійснення та захисту сімейних прав : збірник наук. Пр. за матеріалами Круглого столу (м. Хмельницький, 30 травня 2016 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2016. С. 12-16.

38. Ватрас В. А. Вплив права ЄС на вдосконалення регулювання сімейних відносин в Україні. Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали Міжнародного науково-практичного круглого столу, 06 червня 2017 р., м. Київ / за ред. Проф. Р. С. Мельника, відп. Ред. К.ю.н. Л. Ю. Малога. Єреван: Видавництво Eurasian Social Science Asociacion, 2017. С. 18-21.

39. Ватрас В. А. Право на недоторканність сімейного життя в практиці конституційного суду України. Конституційні цінності: правова природа та практика реалізації : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Конституційні цінності : правова природа та практика реалізації» (м. Хмельницький, 17 травня 2019 р.). [у 2-х част.]. Частина 1. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. С. 99-101.

40. Ватрас В. А. До питання про нетрадиційні джерела сімейного права: правові позиції Конституційного Суду України, Верховного Суду, правова доктрина, сімейно-правовий договір. Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної конференції «Вісімнадцяті юридичні читання» (м. Хмельницький, 25 жовтня 2019 р.). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2019. С. 248-251.

41. Ватрас В.А. До питання про визначення системи джерел сімейного права. Цивільне право України : нові виклики і перспективи розвитку : матеріали XVIII міжн. Наук.-практ. Конф., присвяч.

98-й річниці з дня народження д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В.П. Маслова (Харків, 28 лют. 2020 р.). Харків : Право, 2020. С. 420-423.

42. Ватрас В. А. Розділ 5. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України / За ред. Є.О. Харитонова. Х. : ТОВ «Одісей», 2008. С. 475-497.

43. Ватрас В. А. Глава 8 розділу 3. Правознавство : навч. Посібник. / В. М. Олуйко, Р. І. Кондратьєв, Р. О. Стефанчук та ін.; за ред. Р. І. Кондратьєва. К. : Вид. дім «Ін Юре», 2008. С. 319-340.

44. Ватрас В. А. Параграфи 1, 3-12 глави 6; параграф 1 глави 11; параграфи 2, 3 глави 12; параграф 4 глави 15. Цивільне право України : навч. Посібник / [Ю. В. Білоусов, В. А. Ватрас, С. Д. Гринько, В. І. Нагнибіда та ін.]; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2009. С. 213-215; 218-234; 331-332; 397-402; 475-478.

45. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: Т. 1 / Уклад. : Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько, В. А. Ватрас та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. К. : Правова єдність, 2009. 1168 с.

46. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: Т. 2 / Уклад. : Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько, В. А. Ватрас та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. К. : Правова єдність, 2009. 1240 с.

47. Ватрас В.А. Розділ 5 Загальної описової частини. Розділ 1 п. 1.8., 1.9., Розділ 5, Розділ 6, п. 6.4.-6.6. Науково-практичний класифікатор цивільного законодавства: наук.-практ. Посіб. / [Копиленко О. Л. та ін.] ; за ред. Акад. Нац. Акад. прав. наук України О. В. Зайчука ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. К. : Юрінком Інтер, 2013. С. 36-40; 145-148; 220-236; 280-311.

48. Ватрас В. А. Особливості захисту окремих сімейних прав Європейським судом з прав людини. Проблеми здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав : збірник наукових праць / НАПрН України, НДІ приват. Права і підприємництва ; за заг. Ред. Д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. К. : Ред. Журн. «Право України», 2013. С. 112-116.

49. Ватрас В. А. Німецький цивільний кодекс як джерело сімейного права Європи. Удосконалення механізмів захисту цивільних прав в умовах реформування цивільного законодавства в європейських країнах : збірник наукових праць / НАПрН України, НДІ приват. Права і підприємництва; за заг. Ред. Акад. НАПрН України О. Д. Крупчана, канд. Юрид. наук. Ю. В. Білоусова. К. : Ред. Журн. «Право України», 2013. С. 111-118.

50. Ватрас В. А. Перспективи модернізації сімейного законодавства України в контексті європейської та євразійської стратегій України. Модернізація правових засад європейської та євразійської інтеграційних стратегій України : збірник наукових праць. За заг. Ред. В. І. Короля. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2014. С. 133-155.

51. Ватрас В. А. Цивільні кодекси як акти сімейного законодавства України та країн ЄС та їх роль в правовому забезпеченні інтересів особи в умовах реалізації інтеграційної політики України. Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України : збірник наукових праць / За заг. Ред. В. І. Короля. К. : НДІ приватного права і підприємництва імені Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2015. С. 204-223.

52. Ватрас В. А. Проблеми застосування міжнародних договорів України у сімейних відносинах. Проблеми модернізації приватного права в умовах євроінтеграції : збірник наукових праць. За заг. Ред. Ю. В. Білоусова ; НДІ приватного права і підприємництва імені Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України ; Хмельницький університет управління та права. Хмельницький : ФОП Мельник А. А. 2015. С. 182-187.

53. Ватрас В. А. Кваліфікаційний (адвокатський) іспит : навчальний посібник для осіб, які виявили бажання стати адвокатом: у 17 кн. Кн. 12 : Сімейне право. За наук. Ред. О. Д. Святоцького та ін. К. : Ін Юре, 2017. 144 с.

54. Збірник цивільного законодавства. Загальна частина. Том 1 (I). / [упоряд. : Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.] ; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К. : АртЕк, 2018. 729 с.

55. Збірник цивільного законодавства. Загальна частина. Том 1 (II). / [упоряд. : Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.] ; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К. : АртЕк, 2018. 757 с.

56. Збірник цивільного законодавства. Загальна частина. Том 1 (III). / [упоряд. : Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.] ; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К. : АртЕк, 2018. 777 с.
57. Збірник цивільного законодавства. Загальна частина. Том 1 (IV). / [упоряд. : Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.] ; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К. : АртЕк, 2018. 551 с.
58. Збірник цивільного законодавства. Особлива частина. Суміжні інститути. Том 2 (I). / [упоряд.: Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.]; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К.: АртЕк, 2018. 713 с.
59. Збірник цивільного законодавства. Особлива частина. Суміжні інститути. Том 2 (II). / [упоряд.: Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.]; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К.: АртЕк, 2018. 645 с.
60. Збірник цивільного законодавства. Особлива частина. Суміжні інститути. Том 2 (III). / [упоряд.: Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.]; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К.: АртЕк, 2018. 554 с.
61. Збірник цивільного законодавства. Особлива частина. Суміжні інститути. Том 2 (IV). / [упоряд.: Р. О. Стефанчук, Ю. В. Білоусов, О. М. Слободян та ін.]; за заг. Ред. Р. О. Стефанчука. К.: АртЕк, 2018. 577 с.
62. Ватрас В. А. Участь старости у сімейних правовідносинах. Настільна книга старости об'єднаної територіальної громади : навч. Посібник. Хмельницький, 2018. С. 191-201.
63. Ватрас В. А. Глава 12 (крім ст. 123). Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. За заг. Ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. К. : Юрінком Інтер, 2020. С. 190-220.

7.2. Допоміжні джерела

1. Алексеев С. С. Общая теория права. Курс в 2-х томах. Т. 1. М.: Юрид. Лит., 1981. 360 с.
2. Алексеев С. С. Проблемы теории права: Нормативные юридические акты. Применение права. Юридическая наука (правоведение). Курс лекций в 2-х томах. Т. 2; Науч. Ред.: Русинов Р. К.; Отв. За вып.: Семенов В. М. Свердловск: Изд-во Свердл. Юрид. Ин-та, 1973. 401 с.
3. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования. М.: Статут, 1999. 712 с.
4. Алексеев С. С. Проблемы теории права: Основные вопросы общей теории социалистического права. Т. 1; Науч. Ред.: Русинов Р. К.; Отв. За вып.: Семенов В. М. Свердловск: Изд-во Свердл. Юрид. Ин-та, 1972. 396 с.
5. Андриулис В. И. Правовое регулирование семейных отношений по Литовскому статуту 1588 г. Автореф. Дисс. ... канд.юр.наук. 12.00.01 Теория и история государства и права. Вильнюс, 1975. 34 с.
6. Антокольская М. В. Семейное право: учебник. М.: ИНФРА-М, 2010. 432 с.
7. Антонова О. Р. Методологія дослідження правових інститутів шлюбу та сім'ї. Філософські та методологічні проблеми права. 2017. № 2 (14). С. 78-90.
8. Антошкіна В. К. Договірне регулювання відносин подружжя : дис. ... канд. Юрид. наук : спец. 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Харків, 2006. 208 с.
9. Апопій І. В. Сімейне право України. К.: Центр учбової літератури, 2011. 360 с.
10. Ариванюк Т. О. Правове регулювання відносин власності між подружжям: дис. ... канд. Юрид. наук : спец. 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Луцьк, 2002. 190 с.
11. Балабан Р. На порядку денному – міжнародне приватне право. Юридичний журнал. 2003. №11. С. 11.
12. Балдинюк В. Питання обходу закону в кодифікаційних актах з міжнародного приватного права. Підприємництво, господарство і право. 2007. №5. С. 28-29.
13. Балинська О. М., Яценко В. А. Синергетика як методологічна парадигма юридичних досліджень. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2017. № 4. С. 1-12. URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/04_2017/03.pdf.

14. Балко О. О. Інститут шлюбу за римським правом та його рецепція у континентальному типі правової системи : дис. ... канд. Юрид. наук: спец. 12.00.01. Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. Львів, 2015. 185 с.
15. Баранова Л. М. Сімейне право України: підручник / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.; за заг ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2009. 288 с.
16. Барон Ю. Система римського громадянського права. В 6 кн. СПб. : Юридический центр Пресс, 2005. 1102 с.
17. Басай О. В. Загальні засади (принципи) цивільного законодавства України: автореф. Дис. ... докт. Юрид. наук: 12.00.03. Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Одеса, 2014. 31 с.
18. Бахновська І. П. Риси принципів права: теоретичні аспекти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2013. Вип. 23. Ч. I. Т. 1. С. 18–22.
19. Бекленищева И. В. Понятие гражданско-правового договора (сравнительно-правовое исследование) : дисс. ... канд. Юрид. Наук: спец. 12.00.03. Гражданское право, предпринимательское право, семейное право, международное частное право. Екатеринбург, 2004. 207 с.
20. Белоус И. В. Источники российского семейного права : дисс. ... канд.юр.наук. 12.00.03. Гражданское право, предпринимательское право, семейное право, международное частное право. Р-н-Д, 2004. 195 с.
21. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: підручник. Одеса: Фенікс, 2009. 464 с.
22. Бехруз Х. Эволюция исламского права: теоретико-компаративистское исследование : дисс. ... докт. Юр. Наук. Спец.: 12.00.01 – теория и история государства и права; история политических и правовых учений. Одесса, 2006. 410 с
23. Белов Д. М., Палешник Л. І. Деякі проблеми укладення шлюбного договору. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2015. Випуск 33. Том 1. С. 148-151.
24. Бондар Т. Сімейне право в системі права України. Приватне право. 2013. № 1. С. 129-134.
25. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: Т. 1 [Текст] / Уклад.: Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. К. : Правова єдність, 2009. 1168 с.
26. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: Т. 2 [Текст] / Уклад.: Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. К. : Правова єдність, 2009. 1240 с.
27. Колодій А. М. Принципи права України. К.: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
28. Колодій А. М. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація. Альманах права. 2012. № 5. С. 40-44.
29. Комаров С. А. Общая теория государства и права: курс лекций. Изд. 2-е / С. А. Комаров. М.: Манускрипт, 1996. 316 с.
30. Комаров С.А. Общая теория государства и права: учебник. М.: ЮРАЙТ, 1998. 411 с.
31. Комментарий к Кодексу Республики Беларусь о браке и семье. Т. А. Белова, Ж. В. Захарова, В. В. Левый и др.; Под ред. В. Г. Тихини, В. Г. Голованова. Минск: Светоч, 2000. 304 с.
32. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_207.
33. Конвенція про захист дітей та співробітництво з міждержавного усиновлення, прийнята в Гаазі 23 травня 1993 року. Законодавство України: Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_676.
34. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 2006. №32. Ст. 2371.
35. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22.01.1993 р. Офіційний вісник України. 2005. №44. Ст. 2824.
36. Конституции государств Европейского Союза / Под общ. Ред. Л. А. Окунькова. М.: Норма+, Инфра-М, 1999. 846 с.

37. Конституционные преобразования в Украине: история, теория и практика: монография І М.Ф. Орзих, А.Р. Крусян, В.Н. Шаповал [и др.]; под ред. М.Ф. Орзиха. К. : Юринком Интер, 2013. 512 с.
38. Мельник А. С. Основні та доповнюючі джерела українського права. Актуальні проблеми держави і права. 2013. № 69. С. 67-77.
39. Мельник О. Ю. Особливості доктрини як джерела міжнародного приватного права в регулюванні приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом. Порівняльно-аналітичне право. 2015. № 3. С. 99-101. URL: http://www.pap.in.ua/3_2015/30.pdf.
40. Мельниченко Р. Г. Нетрадиционные источники поверенного права. Юристъ-Правоведъ. 2005. № 2. С. 16-18.
41. Менджул М. В. Основні засади регулювання сімейних відносин в окремих азіатських державах. Юридичний бюлетень. 2018. Випуск 7. Ч. 1. С. 255-261.
42. Менджул М. В. Основні засади регулювання сімейних відносин в США. Південноукраїнський правничий часопис. 2018. № 4. Ч. 1. С. 123-126.
43. Менджул М. В. Порівняльний аналіз принципів правового регулювання сімейних відносин в Україні та державах Західної Європи. Часопис цивілістики. 2018. Випуск 31. С. 49-53.
44. Менджул М. В. Принципи сімейного права в Естонії, Латвії та Литві. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Випуск 4 (25). Том 1. С. 135-138.
45. Менджул М. В. Принципи сімейного права в законодавстві держав Східної Європи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2018. Випуск 53. Том 1. С. 108-111.
46. Менджул М. В. Систематизація принципів сімейного права в Україні. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 1. С. 110-112. URL: http://www.pap.in.ua/1_2016/32.pdf.
47. Менджул М. В. Теоретичні проблеми дії принципів сімейного права: дис. ... докт. Юрид. наук: 12.00.03. Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Х., 2020. 544 с.
48. Менджул М. Порівняльний аналіз принципів правового регулювання сімейних відносин в Україні та в державах Вишеградської групи. Visegrad Journal on Human Rights. 2018. № 6. Volume 1. С. 135-139.
49. Менджул М. Принцип рівності та сімейне право ісламських держав. Visegrad Journal on Human Rights. 2019. № 4. (Volume 1). С. 70-75.
50. Мережко О. Співвідношення міжнародного і національного права. Юридичний журнал. 2009. №2.
51. Пономаренко О. М. Щодо визначення поняття сімейного договору. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія Право. 2016. Випуск 24. С. 64-72.
52. Попов О. І. Правова доктрина та її застосування Верховним Судом України при перегляді судових рішень у цивільних справах. Open Academic Journals Index. URL: <http://oaji.net/articles/2016/3229-1463725487.pdf>.
53. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2003. 532 с.
54. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України. Науково-практичний коментар. К. : Правова єдність, Алерта, КНТ, Центр учбової літератури, 2009. 432 с.
55. Ромовська З. В. Українське сімейне право: підручник для студ. Вищ. Навч. закл. К.: Правова єдність, 2009. 500 с.
56. Росік Т. В. Роль судової практики в сучасній правотворчості: теоретико-правові аспекти. Дис. ... канд. Юр. Наук. 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. К., 2016. 238 с.
57. Рубанов А. А. Понятие источника права как проявление метафоричности юридического сознания. Судебная практика как источник права. М., 1997, С. 42, 45-46.
58. Рудченко І. І. Методологія правової науки: публічне і приватне. Методологія приватного права: збірник наукових праць (за матеріалами науково-практичної конференції, м. Київ, 30 травня 2003 р.). Редкол. О. Д. Крупчан (голова) та ін. К.: Юринком Інтер, 2003. С. 445-449.
59. Рузакова О. А. Семейное право: учебник. М.: ЭКСМО, 2010. 208 с.

60. Румянцев О. Г., Додонов В. Н. Юридический энциклопедический словарь. М.: ИНФРА-М, 1997. 384 с.
61. Серьогін С. Судовий прецедент як джерело права в Україні. Legalitas. URL: <http://legalitas.com.ua/ua/ukr-s-serogin-sudovij-precedent-yak-dzherelo-prava-v-ukraini/>
62. Сибільов М. Поняття правового режиму приватного права. Вісник Академії правових наук України. 2001. № 4 (27). С. 106 – 116.
63. Сидоренко Д. І. Недійсність шлюбу в сімейному праві. Дис. ... канд.юр.наук. 12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Хмельницький, 2019. 206 с.
64. Сидоренко О. М. Правова доктрина як вторинне джерело права. Актуальні проблеми держави і права: зб. Наук. Пр. О., 2006. Вип. 29.
65. Сибільов М. Цивільно-правовий договір в механізмі правового регулювання суспільних відносин в сфері приватного права. Юридичний вісник. 2002. № 3. С. 105–109.
 - a. 64. Сімейне право України: навчальний посібник / кол. Авторів; за ред. Т. В. Курило. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. 316 с.
 - b. 64. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
66. Сімейне право України: Підручник. За ред. В. С. Гопанчука. К.: Істина, 2002. 304 с.
67. Сімейне право України: підручник. Л. М. Баранова, В. І Борисова, І. В. Жилінкова та ін.. за заг. Ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. К.: Юрінком Інтер, 2011. 264 с.
68. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21–22. Ст. 135.
69. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар. За заг. Ред. С. Я. Фурси. К: Видавець Фурса С. Я.; КНТ, 2008. 1248 с.
70. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар. К.: Правова єдність, 2009. 432 с.
71. Сімейний кодекс України. Науково-практичний коментар. За ред. І. В. Жилінкової. Х.: Ксилон, 2008. 855 с.
72. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. Х.: Еспада, 2006. 776 с.
73. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
74. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підруч. К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
75. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. Київ: Правова Єдність, 2009. 519 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <http://www.aprnu.kharkiv.org/>– Національна академія правових наук України.
2. <https://mon.gov.ua/ua/>– Міністерство освіти України.
3. <https://naqa.gov.ua/> – Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.
4. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
5. <https://court.gov.ua/> – Судова влада України.
6. <http://www.ccu.gov.ua/> — Конституційний Суд України.
7. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> — Верховний Суд.
8. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
9. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
10. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
11. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
12. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-НаУ.
13. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
14. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
15. <https://vak.in.ua/>– Портал присвячений полегшенню процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК)

Розробник програми:

Викладач дисципліни – професор кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

_____ В. А. Ватрас

9 червня 2020 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу 9 червня 2020 року, протокол № 11.

Завідувач кафедри _____ С. Д. Гринько

9 червня 2020 року

Погоджено

Декан юридичного факультету _____ С.А. Крушинський

9 червня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 18 червня 2020 року, протокол № 8.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

18 червня 2020 року

_____ Обліковий обсяг робочої програми – 1,22 ум. др. арк.